

## ***ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ „Step By Step” în învățământul primar***

Prof.inv.primar Iulia Cristina CABRANCEA  
Scoala Gimnaziala Nr.24 “ION JALEA” Constanta

Programul „Step By Step” pentru învățământul primar este un model creat ca răspuns serios la schimbările ce se petrec în societate. Necesitatea unei schimbări în învățământ este de neînlaturat, dacă luăm în considerare fluxul de informații din viața cotidiană, schimbarea atribuțiilor din instituțiile tradiționale și noile descoperiri privind activitatea mentală. Structura de zi cu zi a clasei este programată pe unități de timp pentru materii diferite. Informația este separată în fragmente distincte, care sunt prezentate copiilor într-o unitate de timp proiectată astfel încât să acopere materia și nu ca răspuns la dorința de cunoaștere a copilului

Cu cea mai largă răspândire și aderență în sistemul de învățământ românesc, *alternativa educațională Step by Step* și-a impus concepția despre educație, răspândind ecouri puternice și în învățământul tradițional. Numeroase modificări, precum:

- sectorizarea sălii de clasă din grădiniță;
- încurajarea liberei inițiative ca mijloc eficient de impunere a personalității umane;
- eficientizarea activității educative prin sublinierea importanței lucrului în echipă, a efortului comun, susținut și de sprijin partenerial; sunt în mod evident idei pe care această alternativă le-a dovedit a fi extrem de viabile.

Viabilitatea *ideilor teoretice* și a demersurilor educaționale ne face să ne întrebăm care este rețeta acestui succes, care sunt bazele teoretice.

Metodologia Step by Step își construiește arhitectura pe ideile unor piloni ai educației:

- *Jean Piaget* își aduce contribuția prin *teoria stadială a dezvoltării cognitive*, conform căreia dezvoltarea intelectuală a copilului trece prin mai multe stadii sau etape succesive parcurse de copii cu pași diferiți, căci vârsta nu se suprapune cu etapa.
- *Erik Erikson* completează teoria lui Piaget prin *teoria dezvoltării psiho-sociale* ce definește dezvoltarea ca un proces de integrare a factorilor biologici individuali cu factorii de educație și cei socio-culturali.
- *Lev Vâgotski* a conturat *teoria învățării socio-culturale și zona dezvoltării proxime*, confirmând teoria conform căreia informația nouă este dobândită zilnic, înglobată în evenimentele cotidiene și capătă semnificație prin importanța, complexitatea și caracterul social al experiențelor.
- *Jhon Dewey* contribuie la fundamentările Step by Step prin teoria conform căreia: „Lumea întreagă este laboratorul nostru de creație, copilul trebuie să iasă din bănci și să meargă în lume.”

Teza impune câteva *idei novatoare despre educație*:

ființa trăiește prin mediu, cu ajutorul acestuia, care devine astfel parte a experienței sale vitale; educația este o dezvoltare în, prin și pentru experiență, componentă vitală în învățare; experiența este, în primul rând, acțiune și ea apare numai în condiții speciale, solicită un mediu specializat; clasa poate fi un exemplu de democrație: copiii pot constitui o comunitate bazată pe principii democratice, învățătorul are multiple roluri, copiii au posibilitatea să ia singuri decizii, învățarea este parte componentă a comunității democratice.

- *Carl Rogers* își impune *metodele pedagogice nondirective centrate pe copil*, ce au determinat în mare parte specificitatea metodologiei Step by Step. Situația pedagogică conformă acestei metodologii presupune cât mai des posibil întâlniri individuale sau

*munca în grupuri mici*, deoarece învățarea trebuie să fie semnificativă, adică personală și autodeterminată.

Învățarea autentică se produce în măsura în care profesorul acceptă copilul așa cum este el, înțelege sentimentele lui și-i acordă o considerație pozitivă necondiționată. Prin democratizare învățământul trebuie să ajute copiii să devină indivizi capabili de inițiativă, care pot să-și asume responsabilități și să facă alegeri inteligente, pot să se adapteze când situațiile se schimbă și recurg la experiența lor într-o manieră creatoare.

- *Ovide Decroly* este un alt *exponent al școlii centrate pe copil*. Programul Step by Step se fundamentează pe astfel de idei:

omul este o unitate biologică și nu poate fi conceput în afara mediului său natural și social; activitățile multiforme ale copilului trebuie grupate în jurul trebuințelor sale fundamentale; programul zilnic trebuie dominat de preocuparea de a-l face pe copil să înțeleagă ce face și a-l determina să se disciplineze singur; localurile trebuie să fie întocmite și mobilate astfel încât să constituie nu săli de clasă, ci mici ateliere și laboratoare de lucru; personalul de lucru trebuie să fie activ, inteligent, să posede imaginație creatoare, să iubească copilul, să fie dornic de a-l instrui.

- *Howard Gardner* furnizează *teoria inteligențelor multiple* (nouă tipuri de inteligență) conform căreia fiecare persoană este posesor al unui anumit tip de inteligență care îi determină randamentul asimilării cunoștințelor, al angajării intelectuale. În acest context orice modalitate uniformă de predare este evident nesatisfăcătoare, de vreme ce fiecare elev este atât de diferit.

Este evident că baza conceptuală a programului *Step by Step* se fundamentează pe o rețea teoretică solidă și pe practici pedagogice de succes din lumea întreagă, exprimate în seria de *metodologii elaborate de Centrul Internațional de Dezvoltare a Copilului (CRI)* și traduse ulterior în limba română.

Pe parcursul întregii vieți, indiferent unde trăiesc, copiii de azi se vor confrunta cu schimbări socio-politice, ecologice, științifice, tehnologice, industriale etc. Astfel, ținând cont de schimbările rapide din lumea de azi, *educarea dorinței copilului de a învăța permanent* a devenit un imperativ.

Pentru a pregăti copiii să se autoeduce, alternativa Step by Step le oferă un fundament de atitudini și cunoștințe vitale, ajutându-i în întâmpinarea încercărilor de zi cu zi și a celor preconizate pentru secolul XXI. Programul Step by Step prețuiește și încurajează dezvoltarea la copii a capacității:

- de a prevedea și influența schimbările;
- de a gândi critic și de a exprima opțiuni;
- de a găsi și rezolva probleme;
- de a fi creativi, imaginativi și inventivi;
- de a fi preocupați de comunitate, țară și mediul înconjurător.

Programul Step by Step pentru copii are drept fundament credința fermă în principiul democrației.

„Democrația în cea mai pură formă a sa – aceeași lege pentru toți și o totală egalitate în drepturi și șanse – este un ideal intangibil. Dar puține lucruri în viață valorează mai mult decât lupta și încercarea de a-l atinge.”<sup>1</sup>

Atât programele pentru preșcolari, cât și cele pentru școlari îi încurajează pe copii să devină cetățeni eficienți într-o societate democratică.

Menit să satisfacă necesitățile specifice fiecărei țări și tradițiile sale culturale, acest program se caracterizează prin principii precum:

- participarea familiei;
- abordarea unor metode de predare echilibrate care țin cont de întreaga personalitate a copilului;
- predarea tematică bazată pe individualizare;
- centrele de activitate în clasă;
- asigurarea unei instruirii continue și a sprijinului tehnic pentru învățare.

Programul Step by Step îi prezintă copilului concepte fundamentale care sunt esența strategiilor metodologice: comunicarea, preocuparea și grija față de anumite lucruri, comunitatea și conexiunile.

Comunicarea este conceptul cheie în cadrul formării de deprinderi și însușirii de cunoștințe legate de alfabetizare, arte vizuale și matematică.

Preocuparea și grija sunt teme care stau la baza studierii cunoștințelor despre natură – incluzând noțiuni de biologie, fizică și geologie – și formării caracterului.

Comunitatea îi ajută pe copii și învățătoare să conceptualizeze interconexiunile dintre istorie, geografie și educație civică.

Conexiunea, definită ca fiind capacitatea de a interrelaționa experiențe de viață, îi ajută pe copii să găsească punți de legătură între cunoștințele acumulate și cele noi, pentru a-și construi o viziune empatică asupra lumii.

Prin aceste concepte specifice Programul Step by Step își consolidează cele patru scopuri: dezvoltarea unei preocupări continue de educare; crearea unui mediu educațional bazat pe respect reciproc și principii democratice; asigurarea continuității educației și metodelor aplicate; însușirea de către elevi a unor deprinderi academice, artistice, etice și practice care să-i ajute să participe cu succes la progresul unei societăți democratice.

Toate aceste concepte și scopuri globale sunt analizate și aprofundate în documentul – programă pentru alternativa educațională Step by Step care încearcă să selecteze ceea ce este bun din filozofiile educaționale ale Europei și Americii pentru a dezvolta practici educaționale care să onoreze individul ca ființă creatoare într-o lume interdependentă.

---

o <sup>1</sup> Kristen A. Hansen, Roxane K. Kauffman, Steffen Saifer, „Educația și cultivarea democrației: metode pentru preșcolari”, Children Resource International Inc; pag. 13